

Udskriftsdato: 1. januar 2026

CIR1H nr 9550 af 01/07/2024 (Gældende)

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Underretning til sigtede og parter om omgørelsesfristen ved påtaleopgivelser og tiltalefrafald

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 10224

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Underretning til sigtede og parter om omgørelsesfristen ved påtaleopgivelser og tiltalefrafald

1. Overblik og tjekliste

Anklageren skal i sager, hvor der træffes afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald være særligt opmærksom på:

- Hvornår en eventuel omgørelsesfrist efter retsplejelovens § 724, stk. 2, indtræder, se herom i pkt. 4.
- At omgørelsesfristen efter retsplejelovens § 724, stk. 2, pr. 1. juli 2024 er forlænget fra 2 til 4 måneder, se herom i pkt. 4.
- Hvilken myndighed, der har ansvar for underretning af sigtede og parter mv., se herom i pkt. 3.
- At der skal foretages særlige sagsbehandlingsskridt i sager om bl.a. voldtægt, se herom i pkt. 3.2.

2. *Politiets efterforskning og sagsbehandling*

3. Forberedelse

Den myndighed, der tager stilling til tiltalespørgsmålet, kan som udgangspunkt også opgive påtale efter retsplejelovens § 721 og meddele tiltalefrafald efter retsplejelovens § 722, stk. 1.

I sager, hvor politikredsen tager stilling til tiltalespørgsmålet, er det således som udgangspunkt også politikredsen, der tager stilling til, om der skal træffes afgørelse om at opgive påtalen efter retsplejelovens § 721 eller meddeles tiltalefrafald efter retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 1-4 og 6.

I sager, hvor tiltalespørgsmålet skal forelægges for statsadvokaten (og eventuelt Rigsadvokaten), er det statsadvokaten (eller eventuelt Rigsadvokaten), der tager stilling til, om der skal opgives påtale efter retsplejelovens § 721 eller meddeles tiltalefrafald efter retsplejelovens § 722. Det vil sige, at politikredsen skal forelægge disse sager, også når politikredsen vurderer, at der skal ske påtaleopgivelse eller meddeles tiltalefrafald, med mindre andet er fastsat i de gældende retningslinjer.

Du kan læse mere om retningslinjerne for forelæggelse mv. i Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om Forelæggelse og indberetning mv.

3.1. Den praktiske fremgangsmåde for underretning

Det er vigtigt, at relevante parter underrettes om afgørelser om tiltalefrafald og påtaleopgivelser. Det har således stor betydning for parterne at modtage meddelelse om anklagemyndighedens afgørelse bl.a. af hensyn til deres mulighed for at påklage afgørelsen.

Anklagemyndigheden skal derfor i sager, hvor der træffes afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, efter at afgørelsen er truffet, underrette sigtede, forurettede, nære pårørende mv. herom.

I sager, hvor anklagemyndigheden i politikredsen – uden forelæggelse for statsadvokaten – træffer afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, skal politikredsen udfærdige og udsende underretnings skrivelser efter, at afgørelsen er truffet.

I sager, hvor tiltalespørgsmålet skal forelægges for statsadvokaten (og eventuelt Rigsadvokaten), og hvor statsadvokaten (eller eventuelt Rigsadvokaten) tager stilling til, om der skal opgives påtale eller meddeles tiltalefrafald, skal statsadvokaten (eller eventuelt Rigsadvokaten) som det altovervejende udgangspunkt udfærdige og udsende underretningsskrivelser efter, at afgørelsen er truffet. Dette gælder også i sager, hvor der træffes afgørelse om delvis påtaleopgivelse.

Udgangspunktet om, at statsadvokaten (eller eventuelt Rigsadvokaten) som det altovervejende udgangspunkt udfærdiger og udsender underretningsskrivelser i disse sager, kan kun helt undtagelsesvist fraviges. I de tilfælde skal der træffes beslutning herom af ledelsen hos den myndighed, der har fået forelagt sagen. Hvis politikredsen undtagelsesvist skal underrette i sager, der er forelagt statsadvokaten (eller Rigsadvokaten), skal statsadvokaten eller Rigsadvokaten meget tydeligt instruere politikredsen i korrekt angivelse af tidspunktet for beregning af omgørelsesfristen.

Det kan bl.a. være en fremgangsmåde, som benyttes i sager, hvor det kun er en del af tiltalespørgsmålet, som forelægges for en overordnet myndighed.

Det skal i alle tilfælde tydeligt fremgå af underretningen til sigtede og relevante parter, hvilken myndighed der har truffet afgørelsen, og hvilken dato afgørelsen er truffet. Herudover skal det udtrykkeligt angives, at der gælder en omgørelsesfrist på 4 måneder fra afgørelsens dato.

3.2. Mundtlig underretning ved påtaleopgivelse i sager om bl.a. voldtægt

Politikredsene skal så vidt muligt tage telefonisk kontakt til den forurettedes bistandsadvokat, den forurettede eller dennes værge(r), når der træffes afgørelse om påtaleopgivelse i sager om overtrædelse af straffelovens § 210, § 216, § 222, stk. 2, § 223 samt § 225, jf. § 216, § 222, stk. 2, eller § 223, stk. 1. Af hensyn til den forurettede bør den telefoniske underretning ske i så nær tilknytning til den skriftlige underretning som muligt og helst samme dag, som forurettede modtager skriftlig underretning om afgørelsen i sagen. For at sikre, at der ikke opstår tvivl om beregningen af klagefristen eller omgørelsesfristen i sagen, bør den telefoniske underretning dog ikke foretages forud for afsendelsen af underretningen om afgørelsen i sagen.

Der skal i alle politikredse udarbejdes lokale retningslinjer for sagsbehandlingen i sager om overtrædelse af straffelovens § 210, § 216, § 222, stk. 2, § 223 samt § 225, jf. § 216, § 222, stk. 2, eller § 223, stk. 1, hvor der er sket påtaleopgivelse. Retningslinjerne skal indeholde procedurer, der har til formål at sikre effektiv kontrol med, at afgørelser om påtaleopgivelser sendes til alle parter i sagen, og at datoen for omgørelsesfristen er anført korrekt og ensartet i de relevante skrivelser.

Det bemærkes, at de lokale retningslinjer også omfatter politikredsens øvrige afgørelser om påtaleopgivelser og henlæggelser. Pligten til at tage telefonisk kontakt til den forurettedes bistandsadvokat, den forurettede eller dennes værge(r) gælder dog kun ved påtaleopgivelse i sager om bl.a. voldtægt.

I øvrigt anvendes den praktiske fremgangsmåde for underretning som beskrevet under punkt 3.1.

3.3. Underretning af forurettede om sagsbehandlingsfejl

Politikredsene, statsadvokaterne og Rigsadvokaten skal sikre, at den forurettedes bistandsadvokat, den forurettede eller dennes værge(r) så vidt muligt underrettes telefonisk, hvis der er begået sagsbehandlingsfejl, som indebærer, at en klage ikke er blevet realitetsbehandlet inden udløbet af omgørelsesfristen.

Retsplejelovens kapitel 93 a indeholder regler om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Det følger bl.a. af retsplejelovens § 1018 h, at erstatningskrav, der på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler rejses af sigtede, domfældte eller andre i anledning af strafferetlig forfølgning, på begæring behandles efter reglerne i kapitel 93 a.

Ved lov nr. 658 af 11. juni 2024 om ændring af retsplejeloven (gennemførelse af aftale om initiativer vedrørende omgørelsesfristen i straffesager), der trådte i kraft den 1. juli 2024, er anvendelsesområdet for retsplejelovens § 1018 h blevet udvidet, så forurettede i straffesager om voldtægt, overgreb på børn eller andet seksuelt forhold end samleje fremover kan få et krav om erstatning eller godtgørelse i anledning af fejl hos politiet eller anklagemyndigheden vedrørende omgørelsesfristen behandlet efter den forenklede proces i retsplejelovens kapitel 93 a om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Læs nærmere herom i Rigsadvokatmeddelelser afsnittet om erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a.

Hvis der begås fejl hos politiet eller anklagemyndigheden vedrørende omgørelsesfristen skal forurettede i relevante sager underrettes om muligheden for at ansøge om erstatning efter den forenklede proces i retsplejelovens kapitel 93 a.

4. Jura

Det følger af retsplejelovens § 724, stk. 1, at sigtede, forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden, forurettedes nære pårørende underrettes ved afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald. Det samme gælder andre, der må antages at have en rimelig interesse heri. En sådan afgørelse kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i retsplejelovens kapitel 10. Sigtede kan efter samme regler klage over en afgørelse om tiltalefrafald.

Er der truffet afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, kan strafforfølgning mod den, der har været sigtet, kun fortsættes efter den overordnede anklagemyndigheds bestemmelse, hvis afgørelsen er meddelt den pågældende med Digital Post eller med anbefalet brev inden 4 måneder fra afgørelsens dato, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig meddelelse, eller betingelserne for genoptagelse efter § 975 er til stede, jf. retsplejelovens § 724, stk. 2. Den nævnte omgørelsesfrist i stk. 2, gælder ikke blot i tilfælde, hvor der formelt har været rejst sigtelse, men også, hvor en person med føje har anset sig for sigtet, f.eks. fordi den pågældende har været afhørt med ”en sigtets rettigheder”, jf. f.eks. TfK 2023.8 V.

Bestemmelsen blev nyaffattet ved lov nr. 658 af 11. juni 2024, der trådte i kraft den 1. juli 2024. Ændringen indebar en forlængelse af omgørelsesfristen for påtaleopgivelser eller tiltalefrafald fra 2 til 4 måneder. Lovændringen finder anvendelse på afgørelser om påtaleopgivelser og tiltalefrafald, der er truffet den 1. juli 2024 eller derefter.

Formålet med ændringen er bl.a., at give myndighederne mere tid til at behandle klager over afgørelser om påtaleopgivelser og til at rette eventuelle fejl, der ellers ville have medført, at sagen ikke kunne følges yderligere, f.eks. at der ikke er givet meddelelse om en afgørelse om omgørelse til den, der har været sigtet, jf. lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 2.1.1.

Anses påtale for opgivet efter § 718 b, stk. 2 eller 3, kan den overordnede anklagemyndighed uanset stk. 2 kun træffe bestemmelse om, at strafforfølgning skal fortsættes, hvis betingelserne for genoptagelse i § 975 er opfyldt, jf. retsplejelovens § 724, stk. 3

Fristen på 4 måneder i retsplejelovens § 724, stk. 2, regnes efter fast praksis fra datoen for afgørelsen om påtaleopgivelsen eller tiltalefrafaldet, uanset om underretning herom udsendes senere. Der henvises herved til ordlyden af retsplejelovens § 724, stk. 2 ("fra afgørelsens dato").

Hvis politikredsen har forelagt en sag for statsadvokaten med indstilling om påtaleopgivelse, og statsadvokaten tiltræder afgørelsen, skal omgørelsesfristen således regnes fra datoen for statsadvokatens afgørelse.

Dette gælder også i tilfælde, hvor en afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald træffes af den overordnede anklagemyndighed efter forelæggelse for denne, og hvor underretning om afgørelsen helt undtagelsesvist udsendes af den myndighed, der har forelagt sagen for den overordnede myndighed.

Se mere om den praktiske fremgangsmåde for underretning under pkt. 3.1.

5. Straf og andre retsfølger

6. Efter dom

7. Love og forarbejder

Retsplejeloven - seneste hovedlov

- Lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. september 2019
- Lov nr. 658 af 11. juni 2024 om ændring af retsplejeloven (gennemførelse af aftale om initiativer vedrørende omgørelsesfristen i straffesager)

Rigsadvokaten, den 1. juli 2024

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvokaten